

VI. PROLJETNI BIOETIČKI SIMPOZIJ HRVATSKOGA LIJEČNIČKOG ZBORA Zagreb, 9. lipnja 2006.

Pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske i gospodina ministra doc. Nevena Ljubičića, u organizaciji Povjerenstva za medicinsku etiku i deontologiju Hrvatskoga liječničkog zbora, održan je 9. lipnja 2006. u Zagrebu, u velikoj predavaonici Zbora, VI. proljetni bioetički simpozij Hrvatskoga liječničkog zbora. Tema je bila "Hrvatsko zdravstvo u tranziciji: manjak, status i migracije liječnika, pravo na štrajk".

Knjigu izlaganja na ovogodišnjem Simpoziju HLZ-a uredili su Ivan Bakran i Goran Ivanišević, a tiskana je uoči Simpozija i podijeljena sudionicima. Unatoč aktualnosti teme, Simpoziju je prisustvovalo svega 40-ak slušatelja, liječnika i drugih.

Prof. Mirko Štifanić je poslao rad "Tranzicijska i nova etičnost". Istaknuo je da je etičnost u tranzicijskom zdravstvu potrebija nego ikada prije te da etičnost u zdravstvu čitavog svijeta pa i u Hrvatskoj mora dobiti respektabilnije mjesto. Na korijenima tranzicijske etičnosti i profesionalizma treba izrasti nova etičnost i profesionalizam. I u štrajku liječnik mora biti etičan.

Prof. Anica Jušić u radu "Etika komunikacije" ističe važnost kvalitete komunikacije, kako verbalne tako i neverbalne pokretom, mimikom, oblačenjem, uređenjem sebe ili okoline i bezbrojnim drugim porukama naših emocija, kulture, duhovnosti i tišine. Često o neverbalnim porukama ovisi hoće li naši bližnji ili bolesnici

prihvatiti ili napustiti za njih korisne opcije - o njima ovisi često odluke bitne za budućnost.

Prof. Dubravka Kocijan Hercigonja je u radu "Mentalno zdravlje u tranziciji" istaknula da je mentalno zdravlje naroda pokazatelj funkcioniranja društva u cjelini. Tranzicija je proces u kojem se mijenjaju raniji odnosi, vrijednosti i stavovi. Nagle se promjene ne mogu pratiti niti biološki niti psihološki i mogu dovesti do porasta psihičkih poremećaja i bolesti.

Prof. Vlado Jukić je u radu "Etička pitanja prisilne hospitalizacije duševnih bolesnika" istaknuo da je psihijatrijska etika grana medicinske etike koja razmatra niz pitanja koja se u drugim granama medicine i ne susreću. Najpoznatiji i najčešće spominjani etičko-pravni problem je prisilna hospitalizacija duševnih bolesnika, na čijem je problemu moguće i treba vježbati našu etičnost i odnos prema duševnim bolesnicima kao najugroženijoj skupini bolesnika. To će doprinijeti našem etičnijem postupanju i poboljšanju društvenoga položaja duševnih bolesnika.

Dr.sc. Zora Zakanj i prof. Josip Grgurić su u radu "Zdravstvena zaštita djece u Republici Hrvatskoj u periodu tranzicije - problemi i izazovi" istaknuli da se u Hrvatskoj bilježe značajne socijalne promjene, koje su obilježili nepovoljni demografski trend, poslijeratni period i njegove posljedice, kao i period socijalne tranzicije. Svjetska je zdravstvena organizacija, u okviru Europske strategije za zdravlje i razvoj adolescenata, definirala sedam prioriteta za rješavanje zdravstvenih problema djece i adolescenata. U budućnosti je nužno razviti model zdravstvene zaštite djece, koji će uključivati i holistički pristup djetetu, posebno u smislu preventivnih mjera i povezivanja sa svim sektorima zaštite djece.

Dr. Slavko Antolić u radu s dr. Zvonimirom Šostarom "Zdravstveni sustav grada Zagreba" je prikazao stručne i političke stavove predstavnika zagrebačke gradske uprave o službenim prijedlozima reforme nacionalnog zdravstvenog sustava, ocjenu postojećih zakonskih rješenja aktualnog sustava i vlastite prijedloge promjena. Postojeća zakonska rješenja na nacionalnoj razini često predstavljaju objektivnu zapreku bržem i kvalitetnijem razvitku zagrebačkog zdravstvenog sustava. Zagrebačka gradska uprava želi iskoristiti svoje materijalne i stručne potencijale, koji su veći od onih na nacionalnoj razini, za brži razvitak vlastitog sustava, primjenom novih tehnoloških i organizacijskih rješenja etabliranih u naprednim sustavima zemalja Europske Unije.

Doc. Josip Čulig je poslao rad "Slobodne migracije zdravstvenih djelatnika u zajedničkoj Europi" u kojemu je istaknuo europsko načelo slobode kretanja ljudi, što uključuje medicinske profesionalce i pacijente. Za to se načelo treba ukloniti tradicionalne razlike u sustavima zdravstvene zaštite i obrazovanju medicinskih profesija među državama Europe. Hrvatska se mora već sada

opredijeliti za postignutu razinu europske sukladnosti na području kurikuluma medicinskog osnovnog obrazovanja, specijalističkog i kontinuiranog cijeloživotnog.

Mr.sc. Dubravka Došen i prim. Dubravko Marković su u radu "Stanje zdravstva u Republici Hrvatskoj i moguće migracije liječnika" istakli da je Hrvatska zemlja s niskom stopom migracija, niskom stopom nataliteta i porastom starije populacije te se očekuje dalji porast starijih od 65 godina na 24% populacije u 2030. godini. To će doprinijeti porastu ponajprije vaskularnih i malignih bolesti. Broj liječnika od 2,63 na 1000 stanovnika uz prosječnu dob specijalista od 55 godina već danas ne zadovoljava svakodnevne potrebe za zdravstvenom zaštitom. Procjenjuje se kako je već danas potrebno još 4000 liječnika svih specijalnosti za standard suvremene europske zemlje (EU). Očekuje se odlazak velikog broja mladih hrvatskih stručnjaka u zemlje EU i dalje te priljev značajnog broja liječnika iz tranzicijskih zemalja, država bivše Jugoslavije i nerazvijenog svijeta.

Profesori Damir Babić i Božidar Vrhovac su u radu "Pravo na štrajk" ustvrdili da se to pravo uvelike ograničuje. Godine 1994. je Odbor nezavisnih stručnjaka na Međunarodnoj konferenciji rada zauzeo stavove o ostvarivanju prava na štrajk istaknuvši da je "zabrana štrajka suprotna načelu slobode udruživanja te je dozvoljena samo opća ili privremena suspenzija tog prava. To temeljno pravo nije apsolutno zbog čega se može pod određenim uvjetima ograničiti pa i zabraniti. Ograničavanje ili zabrana dopuštena je javnim-nužnim službama samo ako definicija tih službi nije preširoka". Istaknuli su važnost obavješćivanja široke javnosti o razlozima štrajka. Točna informacija o svim aspektima štrajka smanjit će podijeljenost javnosti koja, u pravilu, ne gleda s naklonošću na opasnosti koje štrajkovi pripadnika zdravstvene struke predstavljaju za njihovo zdravlje, kojiput i život. Pri tome stavljanje financijske strane liječničkog poziva ne bi trebalo biti u prvom planu s obzirom da javnost, bar kod nas, ne smatra liječnike posebno slabo plaćenom strukom, imajući u vidu niska primanja velike većine naših stanovnika.

Dr. Ivica Babić je u radu "Imaju li hrvatski liječnici pravo na štrajk?" istaknuo da je Hrvatski liječnički sindikat (HLK) legalni predstavnik hrvatskih liječnika, kojima *Ustav Republike Hrvatske* i *Europska socijalna povelja* jamče pravo na štrajk. Zbog nepovoljnog socijalnog i staleškog statusa hrvatskih liječnika, HLK je organizirao opći štrajk kao krajnji oblik borbe za zaštitu prava liječnika. Liječnici su na to bili prisiljeni jer Vlada Republike Hrvatske kroz socijalni dijalog nije željela razriješiti sporna pitanja. Štrajk je organiziran uz poštovanje etičkih i moralnih normi. Zbrinuti su svi pacijenti kojima je bio ugrožen život i pacijenti kod kojih su mogle nastati trajne posljedice. Tijekom štrajka zbrinuta su sva djeca. Nakon zabrane 1. općeg štrajka i uvođenja radne obveze organi-

ziran je 1. opći sabor hrvatskih liječnika na kojem je usvojena Deklaracija o zaštiti dostojanstva hrvatskih liječnika.

Prim. Mirjana Nasić je u radu "Standardi kvalitete u menadžmentu liječničkog štrajka" istakla da je liječnički štrajk, kao legitimno pravo protesta zbog loših uvjeta rada, zahtjeva za intecijom koja je u suprotnosti s liječničkom etikom, nedostatne naknade za rad ili nejednakosti i nepravdnosti položaja različitih kategorija liječnika ograničeno mogućnošću ugrožavanja zdravlja i života pacijenata. Mogućnosti ugrožavanja zdravlja i života stanovništva tije-

kom štrajka bitno su manji ako su u rutinskoj upotrebi standardi kvalitete, a mogućnost argumentiranih odgovora na upite o ugrožavanju života i zdravlja je veća.

Prim. Goran Ivanišević je u radu "Zdravstvo u tranziciji i Kodeks medicinske etike i deontologije" prikazao odredbe Kodeksa koje se tiču hrvatskoga zdravstva u tranziciji.

U prilogu je otisnut zajednički tekst "Kodeksa medicinske etike i deontologije" Hrvatske liječničke komore i Hrvatskoga liječničkoga zbora.